

Література:

1. Державотворення і правотворення в Україні: досвід, проблеми, перспективи : монографія / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2001. 656 с.

2. Оборотов Ю. Н. Образи держав у світі, що глобалізується / Ю. Н. Оборотов. *Закон та життя* : міжнародний науково-практичний правовий журнал 2004. № 8. С. 4–8.

3. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права : підручник ; Практикум. Тести : підручник / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева. К. : Юрінком Інтер, 2015. 584 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-8>

ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВОВИХ ПРЕЮДИЦІЙ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Зеленко Інна Павлівна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнський державний університет

імені Володимира Винниченка

м. Кропивницький, Україна

На сьогодні дискусійним та таким, що має значення для практики у контексті застосування преюдицій є питання протиріччя, яке може виникнути між двома процесуальними принципами: принципом обов'язковості судових рішень (ст. 21 КПК України, ст. 18 ЦПК України, ст. 18 ГПК України, ст. 14 КАС України) і принципом оцінювання доказів, що передбачає внутрішнє переконання судді (ст. 94 КПК України, ст. 89 ЦПК України, ст. 86 ГПК України, ст. 90 КАС України) [1; 2; 3; 4].

Так, обов'язковість судового рішення проголошено Конституцією України (п. 9 ч. 2 ст. 129) [5] однією з основн засад судочинства, а правовий зміст цієї засади, яка має міжгалузевий характер, визначений у ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [6].

В свою чергу суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності

та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення [1]. Таку ж норму ми можемо спостерігати й в ЦПК України: «Суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів» [2].

Звертаємо увагу, що у науці склалися декілька підходів на зазначену проблему.

Перша група науковців вважає, що преюдиція не повинна обмежувати вільну, за внутрішнім переконанням, оцінку доказів та їх процесуальних джерел, тому, якщо у суду виникають сумніви у достовірності преюдициально встановлених фактів, він вправі їх заново досліджувати і виносити вирок за своїм переконанням [7, с. 586].

Друга група правників переконані, що преюдиція є незаперечною та преюдициальні факти також не можна піддавати будь-яким сумнівам, тому що інакше правозастосовні акти судової влади не будуть мати юридичної сили.

Третя група дослідників має погляд, що преюдициальні судові рішення повинні застосовуватися з урахуванням принципу свободи оцінювання доказів судом, що впливає з конституційних принципів незалежності суддів і самостійності судової влади. Адже, вирок першого суду для другого є не актом, який має силу закону, а офіційним документом, що посвідчує певні факти, які приймаються судом як істинні без подальших доказів тільки в тому випадку, коли вони представляються безспірними і такими, що не викликають сумнівів у своїй істинності. За сумнівів у факті, встановленому вироком суду, який набув законної сили, суд зобов'язаний його дослідити по суті. Саме в такому випадку буде забезпечено баланс між такими конституційно закріпленими цінностями як загальнообов'язковість і несуперечливість судових рішень, з однієї сторони, і незалежність суду та змагальність кримінального провадження – з іншої [8, с. 173–175].

Таким чином, знаходження балансу між принципом обов'язковості судових рішень та принципом оцінювання доказів, що передбачає внутрішнє переконання судді має важливе значення при застосуванні преюдицій.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 23.10.2024).

2. Цивільний процесуальний кодекс України: Кодекс України; Кодекс, Закон від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 23.10.2024).

3. Господарський процесуальний кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення 23.10.2024).

4. Кодекс адміністративного судочинства України: Кодекс України; Кодекс, Закон від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення 23.10.2024).

5. Конституція України: Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 23.10.2024).

6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення 23.10.2024).

7. Бабіч Д. С. До питання сутності та меж застосування преюдиціальних фактів у процесі доказування в кримінальному провадженні. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). С. 582–588.

8. Проданик І. В. Процесуально-правові засади провадження у справах про взаємопов'язані злочини : дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Ірпінь, 2017. 230 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-9>

РОЛЬ КЛАСИЧНОГО ПСИХОАНАЛІЗУ В ДОСЛІДЖЕННІ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИХ ФЕНОМЕНІВ

Митрофанов Ігор Іванович

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Розбудовуючи теорію психоаналізу, Зигмунд Фрейд (австрійський лікар і психолог) шукає аргументи щодо її захисту в будь-яких галузях знання: археології, етнографії, історії, лінгвістиці, релігієзнавстві, філософії, праві, мистецтві. І навпроти, випробовуючи психоаналіз у дії, З. Фрейд детально досліджує сутність соціальних зв'язків і конфліктів, проблеми влади, права, справедливості, війни. Не побувавши єдиної політичної теорії (це завдання він і не ставив перед